

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: F. A. Bodenheim, J. B. H. Coenen, D. de Iongh Wz.,
A. C. A. Plasschaert, C. E. van der Stok, J. F. C. Wrede.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.
De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.
Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Lid der Redactie geworden:

J. B. H. COENEN.

Uit de Redactie getreden:

G. A. ABENDANON.

Werkstaking.

Voor wien de maatschappelijke verschijnselen van dezen tijd onduidelijk waren; voor wien de verhouding der klassen nog een onbepaalde grootheid was; die niet scherp en klaar zag het stellen van macht tegenover macht; den strijd van het nieuwe tegen het oude, den strijd die afbreekt en opbouwt tegelijk, voor hem is de geschiedenis der laatste dagen een goede les geweest.

Hij heeft kunnen zien — helder en klaar — op den bodem der verschijnselen; hij heeft den klassenstrijd kunnen waarnemen in al hare felheid, zonder sluier en zonder zoet gesus.

De werkstaking en uitsluiting te Enschedé is een belangrijk moment in de geschiedenis der cultuur in Nederland; het is een stuk klassenstrijd, vertoonende de verhouding der klassen in volle duidelijkheid, die van macht tegenover macht — niet te temperen noch te verbergen.

Daartegen helpt geen arbitrage, daar is zij niet mogelijk. Daar staan aan de ééne zijde de patroons, de Van Heek's, en de anderen, de mannen met de harde koppen, zelf uit de arbeidersklasse voortgekomen, de millionairs van heden, machtig en sterk door de macht van hun geld, sterk door hun uithoudingsvermogen, en zij staan pal op hun recht, hun bezitsrecht van de fabrieken en werkplaatsen, waarmee zij handelen kunnen naar hun welgevallen.

En daar staan aan de andere zijde die zes en twintig honderd gezinnen van arbeiders — van degenen, die de rijkdommen geproduceerd hebben — en zij staan in afhankelijkheid, trouw aan elkander, maar zwak door hun onvermogen, zwak door het vooruitzicht van den honger, die dreigend opdoemt, zoodra de verdienste ophoudt, zoodra de deur der fabriek gesloten wordt.

Vraagt ge nog aan welke zijde het recht is, vraagt ge nog wie „gelijk heeft”, ziet ge dan niet, dat het de macht, de trotsche en koppige macht van het kapitaal is, die zich wenscht te handhaven; die zocht te vernietigen dien aangroeienden drang naar verbetering — met ééne slag — die zocht alle beweging den kop in te drukken voor zoo lang mogelijken tijd. Het voorbeeld van de bootwerkers in Rotterdam staat ons voor oogen, daar verloren de arbeiders hun staking, en daar werd alle organisatie gebroken, daar is de jonge plant der bevrijding gestorven. Daarom gaat het ook hier, het gaat hier om leven en dood voor langen tijd, niet alleen voor die zes en twintighonderd gezinnen, maar voor elk zelfstandig optreden, voor elke organisatie van arbeiders in Twente, die hare macht kan stellen tegenover de georganiseerde kapitaalsmacht — het gaat hier om de vrijheid van vereeniging, het eenige recht dat den arbeider blijft om zich te versterken in den zwaren strijd voor zijne vrijmaking.

„Ik verdien genoeg aan die dekens”, zegt Van Heek, en toch verlaagt hij de loonen voor het ongezone werk, waarbij de arbeiders de gifstof inademen van den afval waarmee zij werken — dat is zijn recht, zeker, want het is zijn macht, hij is baas in zijn eigen fabriek, en hij kan zijn rechten laten gelden, wanneer hij dat wil. Hij is baas in zijn eigen fabriek, tegenover allen, die zich er mee willen bemoeien, tegenover den Minister, die zijn bemiddeling aanbiedt, tegenover de arbeiders wier arbeid zijn kapitaal vruchtbaar maakt.

Het doet er niet toe, hoeveel hij verdient, zoolang hij baas is, is het in zijn hand, de loonen te regelen naar welgevallen, er is geen sprake van een „rechtmatig” loon, want het hangt slechts af van de macht van het kapitaal. Tegen die macht stellen de arbeiders de hunne, klein door onvermogen, maar groot door trouw en solidariteit, een macht, die moet behouden blijven op straffe van vernietiging, van algeheele overgave aan de macht van den bezitter.

Dat is de beteekenis van dezen strijd voor den arbeider, en aan ieder, die dat inziet, die ziet het belang daarvan voor elken voortgang, voor elke vrijheid en voor elk recht, is de plicht, de arbeiders in dezen strijd te steunen — in de eerste plaats financieel.

Ik verwacht, dat de Delftsche Studentenwereld dit zal inzien, dat zij blijk zal geven van het inzicht gekregen te hebben, dat overeenkomt met den roep, die van haar in de maatschappij verluidd, en ook hier krachtig zal gesteund worden.

Voor het ontvangen van bijdragen, liefst toezegging voor wekelijksche giften, stelt zich beschikbaar N. G. Kam, Koornmarkt 72.

S. S.

Aan G. D. JORDENS.

Hoewel de strijd over de wetswijzigingen vrijwel gestreden is, wil ik Jordens toch nog wel op enkele punten antwoorden.

Jordens begint met een ongemotiveerd onhebbelijkheidje. Hierin evenals in insinueeren (zie laatste kroegverg.) is hij trouwens zeer sterk; hij heeft nu eenmaal het idee fixe, dat alle menschen die tegen hem zijn, slecht zijn; dat iedereen, die niet voor zijn wetswijzigingen is, zich niet om de bedienden bekommeren.

Wanneer Jordens ter loops naar den president van de S. P. loopt en zegt „als je het zaakje opslokt, dan zal ik er niet over schrijven”, dan is dat niet beraadslagen met het kroegbestuur; ik blijf, dus bij mijn gemotiveerd smoesje, dat Jordens niet weerlegd heeft. Waarom ik bepalingen over bedienden in het bedienden-reglement wil hebben is nogal duidelijk. De Wet dient te als leden-reglement en 2e voor algemeene bepalingen.

Details over andere kwesties worden in het algemeen bij afzonderlijk reglement geregeld. Het volgende zegt Jordens naar aanleiding van ontevredenheid bij de bedienden door de publicatie van zijn wetswijzigingen:

„Dit geval heeft natuurlijk geen zin, ingeval de wijzigingen aangenomen worden; reden te meer om ze aan te nemen.”

Deze manier van doen vind ik ploertig. Jordens denkt al weer, dat ik die ontevredenheid zoo onaangenaam voor mij vind en er daarom tegen op zie; al weer te slecht over

mij gedacht; mij lijkt het voor de bedienden minder aangenaam en minder voordelig, wanneer zij ontevreden zijn.

Ik wil het effect van Jordens eens aantoonen, want hij geloofde het niet en scheldt mij daarover uit. Ik heb de kroegfeesten bijgewoond, Jordens niet. Jordens schildering van de bedienden op die avonden kennen wij. Nu de mijne; zaal met dronken studenten enz. zelfde herrie als bij Jordens. Aan het buffet zich opeenhoopend de bedienden moppen tappend, schaterlachend, wat al te luiddruchtig en vrolijk. Jordens is niet op de feesten geweest, geeft er toch een sentimenteële averechtsche beschrijving van. Dat noem ik effect Jordens en ik tart je het anders te noemen.

Of de vacantie voor het personeel een vriendelijkheid of noodzakelijkheid is, doet niets ter zake. Zij hebben vacantie en daarmee dient gerekend. Jordens weet ook niet wat éenzijdigheid is, tenminste, dat wil ik voor hem hopen.

Zeker, iemand wil een zeker iets bereiken en gaat dus dien kant uit. Hij moet echter van dat zeker iets het voor en tegen aantoonen en daarna beredeneeren, waarom het voor overweegt. Nu noem ik iemand, die het tegen verzwijgt eenzijdig. Ik hoop dat Jordens deze eenzijdigheid niet zal verdedigen, al maakt hij zich er aan schuldig.

Ik heb gesproken over anarchie en zal dat nader toelichten. Wanneer niet meer het bestuur de bedienden ontslaat, dan verliest dit een groot deel van zijn prestige, zooals Op ten Noort in de laatste kroegvergadering zeide, voor jonge mensen, tegenover oude, geroutineerde, meestal heel-slimme bedienden, toch reeds zeer lastig te handhaven. Wanneer het bestuur zijn prestige mist, krijgt men anarchie.

De raadgevende stem op de A. V. zal in de praktijk niets waard zijn, omdat de bedienden toch nooit hun mond zouden open durven doen.

Mijn gepraat in het Weekblad, Jordens, durf ik gerust overal in het openbaar te verkondigen en wat betreft mijn goeden naam, die kan mij niets schelen, maar tot dusverre heeft het daaraan niet te veel gemankeerd.

De commissarissen zijn nooit aanklagers. Of één van hen heeft een strafbaar feit geconstateerd of een ander bediende klaagt aan.

De ondershandsche raadgeving is volgens Jordens totaal onvoldoende gebleken. Ik beweer pertinent het omgekeerde.

Jordens spreekt maar van een toenemenden bloei, maar deze is niet toenemend; zij is schommelend. Bij de tegenwoordige economische crisis is het ook best mogelijk, dat het aantal nieuw aankomenden belangrijk afneemt, trouwens het tegenwoordige pijl, van over de 200 nieuw-ingeschrevenen is te hoog om constant te zijn.

Van bekijbeling van loon is geen sprake, alleen van meer of niet meer geven.

Tot Jordens zijn geruststelling kan ik hem zeggen, dat ik geen liberaal ben; ik heb nog geen ervaring en kennis genoeg om reeds vastgeroest te zitten in een bepaald stelsel.

X.

Eenige Opmerkingen.

Er zijn in den laatsten tijd in 't Weekblad zooveel debatten over socialisme en sociaal-democratie gevoerd, en waarschijnlijk zullen er in de toekomst nog zooveel gevoerd worden, dat het mij niet onbelangrijk voorkomt over dergelijke debatten in 't algemeen iets te zeggen, om, waar mogelijk, de zuiverheid dier debatten te bevorderen.

Het is 's heeren Th. v. d. Waerdens artikeltje: „Onvergankelijke substantie”, dat mij hiertoe aanleiding geeft, en, niet omdat ik het op zichzelf van eenig belang acht, maar omdat het een voorbeeld is van dergelijke druk- en schrijfwijze wil ik er eenige opmerkingen over maken.

Bedoeld artikeltje werd geschreven in verband met eene discussie over de grondslagen van de sociaal-democratie, over de specifiek sociaal-democratische levensbeschouwing in tegenstelling met elke andere, en het schijnt mij toe, dat de heer v. d. Waerden bedoelde, werkelijk iets te zeggen, dat op dat debat eenigen invloed zou kunnen oefenen, of eenige wending daarin zou kunnen aanbrenge. Hij verzamelde uit de kranten van den laatsten tijd de sterkst sprekende voorbeelden van menselijke ellende, ontstaan uit en in de tegenwoordige samenleving, en wierp deze bij wijze van bom midden in den strijd. Nu is echter het werpen van bommen niet het beste, ja zelfs in 't geheel

geen middel om een strijd, op wetenschappelijk gebied gevoerd, te beslechten, of er zelfs invloed op uit te oefenen, al worden de strijdenden door zoo'n bom ook gedood — i. c. tot zwijgen genoopt. Want bij een wetenschappelijke strijd (en dat was de bedoelde), komt het niet aan op de strijdenden zelf, maar op datgene, waarover gestreden wordt: de waarheid, en deze blijft, ook zonder strijden, bestaan. De sociaal-democratie heeft zich uitgebreid, niet alleen over de economie, maar zij heeft hare wortels dieper doen voortschieten tot op den bodem van het menschelijk denken. Zij is levensleer en levensbeschouwing geworden. Zij heeft, in den moeilijken strijd, dien zij tegenover allerlei partijen en in alle richtingen te voeren had, aan alle kanten kracht gewonnen, en zoo is zij aangegroeid tot een nieuwe beschouwing van het wezen der dingen, den staat en de menschen daaronder in de eerste plaats begrepen.

Dat is het „wetenschappelijk karakter”, waarop de sociaal-democratie steunt, en het is juist dat diepe doordringen in de vraagstukken van het leven, dat het kenmerk is der sociaal-democratie. Wie de sociaal-democratie wil bevorderen in een kring van menschen, die zich niet door eerste indrukken laten meeslepen (en aan dergelijke menschen heeft de S. D. toch niets), moet andere dingen doen, dan eenige narigheden van de tegenwoordige samenleving opnoemen — en als hij niets beters doet, heeft zijn sociaal-democraat-zijn niet de minste waarde.

Dergelijke argumenten geven aanleiding tot de conclusie: „laten we de boel verbeteren” — maar die conclusie wordt, voor zoover ik weet, door alle partijen getrokken — en het is juist de wijze waarop moet zij zich die verbetering denken, dat de partijen onderscheidt. Het argument, dat uit de theorie der sociaal-democratie zelf volgt is, dat haar staat zal komen, dat haar komst natuurkundig noodzakelijk is — niet dat zij de meest wenschelijke en aangenaamste inrichting der maatschappij is, ofschoon zij — et ce n'est pas jura gros — beter zal zijn dan de tegenwoordige, (zie bv. Kautsky over den soc. dem. staat).

De gedachten van den heer v. d. Waerden zijn waarschijnlijk in edele verontwaardiging neergeschreven maar het is een dwaling te meenen, dat zij iets met het bedoelde debat te maken hebben — dergelijke opmerkingen voeren of tot verbeteringen in het arbbestuur, of tot bespiegelingen over den meest wenschelijken vorm der samenleving dus utopisme nooit tot sociaal-democratie.

Wat verder 's heeren v. d. W's artikeltje bevat, de band, die de op zich zelf vermelde feiten samenhoudt, maakt op mij denzelfden indruk als de karakteristieke 99% uit dat van den heer Meyer — namelijk die van overschatting van zich zelf en onderschatting van anderen.

Overschatting van zichzelf, dat is overschatting van het belang van dat samenstel van daden, denkbeelden en herinneringen, dat het „ik” vormt — overschatting van het belang van datgene, wat het eigen hoofd vervuld houdt en het eigen gedachteleven geheel en al inneemt.

Alleen het feit, dat zoo'n alles beheerschend element in iemands gedachteleven bestaat maakt, dat ruimte noch tijd overblijft voor behoorlijk onderzoek en appreciatie van datgene, wat voor anderen levensbehoefte geworden is; dat veroorzaakt de eenzijdigheid op geestelijk gebied, die oorzaak is van achterdocht minachting en haat.

Iemand, die invloed op den gang der samenleving wenscht uit te oefenen behoort zich in de eerste plaats boven die eenzijdigheid te verheffen, en in te zien, dat dingen als minachting en haat in strijd zijn met de wetenschap, omdat deze leert, dat elk feit en elk gevoelen zijn natuurlijke oorzaak vindt in in- of uitwendige omstandigheden, al moge de aard dier omstandigheden voorwerp van meningsverschil kunnen zijn. In plaats van zulke gevoelens kent de man der wetenschap slechts belangstelling, omdat hij weet, dat elk verschijnsel, 't zij geestelijk of stoffelijk, beteekenis heeft, die niet genegeerd mag worden wil men zich een waarlijk wetenschappelijke, dat is allesomvattende beschouwing omtrent een zoo ingewikkeld organisme als de menselijke samenleving vormen, want de man der wetenschap begrijpt, dat slechts zoo'n beschouwing waarlijk van eenig nut kan zijn, eenigen duurzamen invloed kan uitoefenen. Minachting en haat zijn alweer „verschijnselen” die binnen den beschouwingskring vallen van degenen, die zich erboven verheffen — zij zijn eigenschappen van „de massa,” en komen uit bepaalde omstandigheden voort, waarvan b.v. Kautsky in het Erfurter Program spreekt, wanneer hij zegt: „de bewuste proletariër haat den kapitalist.” Daar beschouwt K. dezen haat als

„verschijnsel,” waarmee rekening moet gehouden worden, maar dat voor hem zelf slechts voorwerp van beschouwing is — hij zelf, juist omdat hij zich daarvan bewust is, stelt zich daarboven — de eenige methode om daarover te kunnen oordeelen.

De minachting, die de heer v. d. W. voor de filosofie en haar belang heeft, bewijst hij door zijne voorstelling ervan als een wijf dat komt kleisen, als hij zweet van werk. Dat werk zou, geloof ik, beter en nuttiger zijn, wanneer hij haar eens goed in 't gelaat keek, en als verstandig man, eens onderzocht, welk belang haar bestaan heeft, en waarin zij haren oorsprong vindt, want hij zal, bij kalm nadenken, moeten erkennen, dat alleen het feit, dat zij door alle eeuwen heen heeft bestaan en invloed heeft uitgeoefend, haar wel eene nadere beschouwing waard maakt — al was het alleen „als verschijnsel”.

In 't algemeen wordt elke discussie moeilijk gemaakt en onzuiver, wanneer persoonlijke belangen erbij in 't spel komen, en dat is in de eerste plaats het geval, wanneer het de maatschappij vormen betreft. Daarvan zijn de discussiën in parlementen en regeeringslichamen, in kranten en tijdschriften het bewijs. Wij verkeerden ten dezen opzichte in eene bevoorrechte positie — wij, studenten gevoelen die persoonlijke belangen veel minder — wij staan buiten de maatschappij en kunnen er nog eenigszins onbevooroordeeld op neerzien — ons Weekblad heeft geen financiële begunstigers e. d. naar de oogen te zien — wij hebben geen partijstandpunt te verdedigen. Laat ons van deze gunstige gelegenheid het gewenschte gebruik maken, door de dingen te onderzoeken, zooals zij zijn, zonder vooroordeel — laat ons pogen onze discussiën zuiver en waardig te houden, en ons standpunt zoo hoog stellen, als we vermogen.

S. H. STOFFEL.

De diamantwerkers te Amsterdam.

In de A(lgemeene) N(ederlandsche) D(iamantbewerkers) B(ond) bestaat sedert eenige jaren een door strijd verkregen voorschrift, waarbij het den leden van den bond verboden is om samen te arbeiden met werklieden, die niet bij den Bond, of bij een der drie medewerkende kleinere organisaties zijn aangesloten.

Door deze bepaling blijven vele leden aangesloten, die zich anders allicht aan de organisatie zouden onttrekken. Een zachte dwang in deze is des te meer geoorloofd, daar de niet-aangeslotenen wel mede profiteeren van de voordeelen, door den Bond na harden strijd veroverd, maar niet mede dragen in de lasten.

Bovendien bestaan er nog drie kleine organisaties, waarbij van godsdienstigen kleur, zoodat niemand zich door gewetensbezwaren van 't vereenigingsleven zou behoeven te onttrekken.

Het blijven bestaan van deze bepaling is een levenskwestie voor den bond, daar 't prijsgeven ervan de organisatie zou verlammen; vele leden loopen dan weg en met 't verdwijnen van de macht om aan de gemaakte loons- en andere overeenkomsten de hand te houden, zou de oude toestand van anarchie weer zijn intrede doen in 't bedrijf met zijn slechte arbeidsvoorwaarden.

De Amsterdamsche J(uweliers) V(ereeniging), de organisatie der patroons, heeft echter den eisch gesteld, naar aanleiding van een conflict tusschen de firma Asscher en de werklieden, „dat de juweliers niet meer (zouden worden) belemmerd in hun vrijheid om op hunne fabrieken en werkplaatsen te doen arbeiden door georganiseerde en ongeorganiseerde werklieden gezamenlijk”. Als de A. N. D. B. niet toegaf zou geen werk meer worden uitgegeven. Deze besloot daarop, als middel van verweer voor alle leden der A. J. V. de werkstaking te proclameeren. Het is duidelijk dat we feitelijk hier echter niet met een werkstaking, maar met een uitsluiting te doen hebben de aanval kwam van de zijde der patroons.

„De Standaard” en vele andere groote couranten noemen de Bonds-bepaling een „aanranding van de rechten der patroons”. Zij vergeten evenwel dat de bepaling niet de patroons belet om ongeorganiseerden in dienst te nemen. Alleen kunnen zij georganiseerden en ongeorganiseerden niet gezamenlijk laten werken, de arbeiders komen dan ook alleen op voor hun recht om te arbeiden met en naast degenene met wie zij dat willen. Verblijdend is het, dat de kleine organisaties den A. N. D. B. in deze bijstaan. Ook Ds. Talma

verdedigt in zijn blad „Patrimonium” de houding der arbeiders.

Het was mijn plan om ook een en ander mede te deelen omtrent de werkstaking en uitsluiting der dekenwevers bij Van Heek te Enschede, maar mij werd medegedeeld, dat dit van meer bevoegde zijde elders in dit blad zou geschieden.

Elk begrijpt evenwel, dat door beide uitsluitingen veel ellende zal worden geleden, vooral nu deze in den winter vallen. Zullen de arbeiders hun strijd kunnen volhouden, dan is veel geld noodig.

Ik roep dus ieder op om de werklieden financieel te steunen, hetzij met bijdrage ineens, hetzij met een wekelijksch bedrag, zoolang de uitsluitingen duren. Gaarne zal ik de gelden in ontvangst nemen en voor overmaking zorgdragen.

N. G. KAM.

Een Poedel.

Wanneer bij 't kegelspel iemand een woeste poedel gooit kan hij daarmee wel een van zijn tegenpartij letsel bezorgen, maar de partij wint hij er niet mee.

Zoo heeft Th. van der Waerden, met zijn stukje in 't blad van veertien dagen geleden*), den heer Meyer wel met veel geweld iets naar het hoofd gesmeten — maar de partij zou door dezen worp beslist verloren zijn geworden, als niet Pannekoek, door eenige keeren alle negen te gooien, den strijd beslist had.

Ik wil zeggen dat het stukje van Th. v. d. W. wel heel pootig is, maar slecht gericht — en dat het niet meer waarde heeft dan een wijde, stijf-gesmeten poedel.

Als er gepolemiseerd wordt over de betrekking van de wijsbegeerte tot de socialistische theorie, is het niet ter zake wanneer iemand het gaat voorstellen alsof de beoefening der wijsbegeerte door den niet-socialist gelijk staat met het negeeren van en het ongemoeid blijven door de sociale nooden.

Dat deed Th. v. d. W. En omdat ik niet den schijn handhaven wil dat zijn partijgenooten het in dezen met hem eens zijn, protesteer ik hier tegen zulk onbesuisd en onzinnig geschrijf.

Eerst wanneer aangetoond kon worden dat ieder die gevoelt voor het lijden van 't volk noodwendig de juistheid der socialistische theorie erkennen moet; — en dat het niet erkennen daarvan op grond van filosofische bezwaren gelijk staat met hardvochtigheid — eerst dan zou zoo'n stukje kans krijgen geen onzin te zijn.

J. W. ALBARDA.

*) De onvergankelijke substantie.

Fransche kunst en nog wat.

Het Studenten-Weekblad heeft ongetwijfeld zéér veel recht van bestaan. Het is met Vrije-Studie, Debating en de verschillende Dispuutgezelschappen de krachtigste uiting van de zoo sterk gevoelde behoefte, samen te werken tot verhooging onzer algemeene ontwikkeling, tot verscherping van onze logische gedachtengang en in enkele gevallen tot toetsing en eerste uiting van intellectuele gaven. Als zoodanig is een artikel, het resultaat zijnde van meer of minder grondige studie van een of ander psychologisch, filosofisch of maatschappelijk vraagstuk, zooals dit door tot oordeelen bevoegde voor- en tegenstanders wordt verdedigd en aangevallen, een rescentie van een literair werk of een luchtige beschouwing over een artistiek onderwerp er geheel op zijn plaats.

Zoo ook een eerste proeve van dichterlijke vlucht, een literaire schets.

Wat deze laatste categorie betreft, zij opgemerkt, dat een scherpe critiek, een van Deyssel-na-aperij, geheel misplaatst is en fnuikend op de animo dier beginnelingen moet werken.

Onze belangstelling kan er door worden opgewekt voor zaken, waar we nog te weinig van gehoord hadden om het interessante er van op te merken, of waarvan we slechts een eenzijdige beoordeeling kenden, een grondige studie kan er het gevolg van zijn; en het artikel heeft zijn doel bereikt.

Geheel anders wordt het echter als schrijvers in ons Weekblad eigen theoriën ten bate der lijdende menscheid gaan verkondigen, bestaande opvattingen en stelsels als eigen geestesvrucht aan de lezers voorzetten of questies behandelen én beoordeelen, die veel te zwaar en te moeielijk zijn om door ons beoordeeld te worden.

Dán wordt het met recht bespottelijk: een phrasen-geschetter van totaal onbevoegden, klein-kleutertjes-gebazel over diepgaande vraagstukken.

Wij moeten trachten op te nemen de levenswijsheid, die door grooten van geest voor ons bijeengezameld is en ons oordeel zooveel mogelijk opschorten tot een uitgebreide feiten-kennis en ondervinding ons tot critiseeren het recht geven.

Het bovenstaande is mijn vaste overtuiging over dit binnen ons bereik vallende onderwerp.

Toen ik het voornemen opvatte een stukske te schrijven over drie Fransche artiesten van den tegenwoordigen tijd, was het mijn bedoeling eenig idee te geven van en belangstelling op te wekken voor een kunst-uiting waarvan ik door het bijwonen van tentoonstelling en lezingen eenigszins op de hoogte meen te zijn. In overeenstemming dus met genoemde opvattingen.

Helaas! onbewust had ik tegen mijn eigen overtuiging gezondigd; bij wijze van aanloop had ik de phrase gebezigd, dat de Fransche natie een ongeëvenaarde kunstzin bezit, de heer Bes heeft die fout opgemerkt en zich als een adelaar op zijn prooi, — mijn ongelukkig persoontje — geworpen! Na het voorgaande zal de heer B. wel begrijpen, dat ik hierover niet met hem discussieeren ga, ten eerste omdat ik mijzelf a priori onbevoegd acht een questie als de door hem opgeworpene te beoordeelen, ten tweede omdat ik geloof, dat ook hij die bevoegdheid mist.

Enkele argumenten ter verduidelijking, niet tot bewijs dier ondoordacht uit mijn pen gevloede zin, en om aan te toonen dat op de logica van den heer B nog wel wat valt aan te merken, wil ik echter geven.

Mijn bewering omtrent de kunstzin van het Fransche volk sproot niet voort uit een door bewijzen te staven overdenking, doch is een zuiver persoonlijke meening. Ik heb dan ook, zooals uit de tweede zin te lezen is, niet willen zeggen, dat de Fransche kunst ongeëvenaard is, doch alleen dat in Frankrijk de afstand, die de norm van het volk van zijn groote kunstenaars scheidt, minder groot is dan in andere landen, ik geloof, dat het Fransche volk meer gevoelig voor kunst is, dan eenig ander.

Dat men een zoo wisselvallig iets als de mode als maatstaf voor de kunstzin van een volk kan nemen, geloof ik niet, wil men het echter doen dan zal men toch wel de modes uit tijdperken van gelijke ontwikkeling ter vergelijking moeten nemen. De Grieksche mode naast de Fransche der laatste eeuwen te stellen, lijkt mij al even absurd als de vergelijking van het Grieksche drama met zijn eenheden van plaats, handeling en tijd met het moderne, waar juist actie als eerst vereischte is gesteld. De Fransche letterkunde kan bogen op den grootsten vertegenwoordiger van den hoogsten vorm van litteratuur: Zola, de vader van het naturalisme.

De achteruitgang der ware kunst met de culminatie der weelde- en pronkzucht is geen speciaal Fransch, doch overal te constateeren verschijnsel.

De heer B. beweert verder:

„De schilder- en beeldhouwkunst moeten rekening houden met de natuurlijkheid en mogelijkheid hunner voortbrengselen”. En Toorop dan? En Rodin? Kan de heer B zich geen kunst voorstellen, die de in beeld bringing van een idee, een opvatting, een impressie beoogt? Is hierbij ook de bestaanbaarheid der beelden noodzakelijk?

De twee zinnen waarin lichtzinnigheid en ellende nog geen uitingen van kunstzin worde genoemd, slaan op mijn stuk als een tang op een varken, waar de heer B die idiote beweringen vandaan haalt, begrijp ik niet, ik heb ze voorzeker niet gebruikt.

Ten slotte verwijt de heer B mij, dat ik over „De moderne Fransche kunst” heb willen spreken en het bijna uitsluitend over „aanplakborden” (affiches!) heb of waarschijnlijk heeft hij de woorden:

Chéret-Steinlen-Mucha boven mijn artikeltje niet gelezen.

Februari 1902.

J. B. H. COENEN.

Den Heer TH. V. D. WAERDEN.

(Vervolg).

Het spijt me erg, dat ik verhinderd ben geweest aan mijne de vorige week uitgesproken verwachting te voldoen, alleen de meerwaarde toch heb ik kunnen afdoen.

De meerwaarde-theorie is eene voortzetting van de waarde-theorie, daarop steunend en voortbouwend. Ze moet meer bepaald de principieele onrechtvaardigheid van de bestaande maatschappelijke orde.

De waarde-theorie, de menselijke arbeid als eenige maatstaf voor de ruilwaarde beschouwende is door den heer A. voor onjuist geconcludeerd, het spreekt dus vanzelf dat daarmee ook die der meerwaarde vervalt.

De heer A. zou hebben kunnen volstaan alleen met dit bewijs, zonder dat zijne kritiek slordig genoemd zou kunnen worden.

Zijne uiteenzetting in De Katholiek van Juli—Augustus komt volkomen overeen met wat u schrijft in uw 3e artikel, zijne critiek vult bovendien verschillende bladzijden in de volgende aflevering, hoe komt u er aan dat ze heelemaal niet behandeld werd?

De heer A. zegt: „Marx kwam tot eene verkeerde conclusie,” (de conclusie n.l. dat alleen menselijke arbeid meerwaarde kan scheppen), „door het sociale karakter der gebruikswaarde te ontkennen. De ruilwaarde eener waar toch is voor alles de uitdrukking van de schatting die de verschillende menschen van een gebruikswaarde hebben, en kan dien tengevolge op verschillende plaatsen door verschillende omstandigheden zeer verschillend zijn”. Volkomen juist. Dat zal hij u bewijzen door het voorbeeld.

Dat het ivoor waarde toegevoegd is, door de verplaatsing van Afrika naar Europa zal wel niemand ontkennen. Dat echter de stijging in waarde daaraan gelijk is betwijfel ik. Hier heeft men te maken met die geheel verschillende schatting op verschillende plaatsen door verschillende omstandigheden. Hier kan heel goed meerwaarde ontstaan alleen door den „handel” den ruil.

Trouwens als alleen menselijke arbeid meerwaarde kan scheppen hoe verklaart u me dan de enorme winsten b.v. in den graanhandel van makelaars en dergelijken?

Zeer zeker, vaak is het waar dat de meerwaarde ontstaat door aanwending en uitbuiting van menschen vooral daar, waar we te doen hebben met fabriekmatige warenproductie. De werkgever koopt de waar, de arbeidskracht van den werkmán in een vooraf bepaalden prijs. Onjuist is het dat dit bedrag bepaald zou worden door de hoeveelheid arbeid noodig voor de reproductie van die arbeidskracht.

Onder deze arbeidskracht verstaan we volgens Marx het totaal der lichamelijke en geestelijke vermogens, die in de lichamelijkheid, de levende persoonlijkheid eens menschen bestaan en die hij in beweging brengt, zoodra hij gebruikswaarden van eenigen aard produceert.

Die arbeidskracht is dus een individueel-iets en de prijs er van wordt door de bruikbaarheid bepaald. Van „tot het gemiddeld herleide kan hier geen sprake zijn”, dit zou alleen mogelijk zijn bij de uren noodig voor herstel. De voorbeelden door A. aangehaald, wijzen hier wel degelijk op eene onjuistheid; dat rekenkundig sommetje (waarvan u spreekt), zou ik U wel eens willen zien uitwerken.

Heeft de werkgever die arbeidskracht van den werkmán gekocht, dan laat hij die veel langer werken dan noodig om hem een produkt te verschaffen van gelijke waarde met die der gekochte werkkraft. Hierdoor ontstaat een teveel, en dit teveel is voor den ondernemer.

„Nu is onze kapitalist nog filantroop, noch werkverschaffer” zeer terecht. Hij zal er dus op uit zijn om dit teveel op te voeren tot de hoogst bereikbare hoogte. Hij zal zijne arbeiders laten werken van „12—18 uur (men informeere in Tilburg en Maastricht)”.

Allemaal zeer juist. In vele ook nog andere industriesteden ziet men daar de voorbeelden van.

Daar zien we arbeiders, die met 7 à 8 gulden in de week moeten rondkomen met een groot huisgezin; we zien ze werken van 's ochtends 5 tot 's avonds 9 uren; geen tijd om thuis te gaan eten, het eten moet op de fabriek gebracht worden en de menschen zien in een heele week hun kinderen niet. Rotte toestanden, die ieders afkeuring verdienen, waarvan verbetering dringend noodzakelijk is. Doch moet hiervoor, zooals de conclusie van Marx luidt de geheele maatschappij onderst boven gekeerd worden?

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 6 FEBRUARI 1902.

Waren alle werkgevers goed geloovige Christenen met het „heb uw naasten gelief gelijk uzelfen”, dergelijke wan-toestanden zouden nooit bestaan hebben. Zeer terecht zegt de Paus, dat het verflauwen der Christelijke liefde de grootste kanker onzer samenleving is. Daar echter een groot gedeelte der werkgevers daar niet gevoelig voor zijn en de wel-gevoeligen door de anderen tegengewerkt worden, rest ons nog staats-tusschenkomst.

De bepaling van max.-arbeidsduur, minimum-loon, ver-plichte verzekering tegen ongelukken en invaliditeit ver-plichte pensioneerings, leerplicht met voeding en kleeding der kinderen door den staat, en last not least de drank-bestrijding zouden aan de maatschappij een geheel ander aanschijn geven.

Wat het acculations-proces aangaat geloof ik, dat het vaststaat, dat Marx zich vergist heeft. Bernstein heeft dit zeer voldoende bewezen. Hij heeft met statistieken Marx' opinie „bestreden en weerlegd”.

Dit is een zuiver subjectieve opvatting van den heer A. en vele anderen zijn met hem van het zelfde gevoelen. Bernstein heeft naar mijn meenen gepersisteerd bij zijn meening hieromtrent, maar heeft het te veel als bijzaak beschouwd, dan dat hij daardoor uit de partij zou gaan.

Wat de aanhaling „die Verelendungstheorie wiederstreitet der Wissenschaft und der Erfahrung” betreft, door Lieb-knecht neergeschreven in de Vorwärts, vruchteloos heb ik getracht hierover wat naders te weten te komen.

(Wordt vervolgd).

J. J. C. W.

D. S. V. V. — D. F. C.

Na reeds twee keer te zijn uitgesteld, had Zondag jl. de eerste ontmoeting plaats tusschen de beide kandidaten voor het kampioenschap. De strijd was bijzonder spannend en D. S. V. V. verloor eerst in de laatste minuten met 3—2.

De eerste drie kwartier speelden we met wind mee en hadden het spel vrijwel in handen. Het eerst lukt het aan Bergsma om na een van de vele aanvallen op D. F. C.'s goal, een hard laag schot in te zenden, dat over een Dordtsch been door de goal vliegt. Daarna missen Vos en Bergsma eenige keeren door talmen of te hoog schieten totdat een een gelukkig schot van rechts, boven door de rechterhoek de stand op 2—0 brengt. D. F. C. mist nog een pracht-kans en half-time is de stand nog 2—0.

Dan krijgt D. F. C. het voordeel van den wind. Na een goed opdringen van ons scoort D. F. C. een mooien goal, onhoudbaar voor Nix. De stand blijft nu lang onveranderd. D. S. V. V. valt, door de sterke tegenwind, lang zooveel niet aan als D. F. C., maar onze aanvallen waren veel gevaarlijker. Een 3e goal was zeker verdiend geweest. Tien minuten voor tijd is de stand nog steeds 2—1 in ons voordeel. Dan scoort D. F. C. door het niet dekken van de uiterst rechts. Deze goal had zeker ver-hinderd kunnen worden. De pech zou echter nog grooter worden als de bal onder des kapiteins voeten door in de goalhoek terecht komt. Vlak daarop is het tijd. De oor-zaak van onze nederlaag ligt bij de half-back linie. Geen van drieën was ooit zoo slecht als Zondag.

De rest van 't elftal was niet slecht. Nix had geen der 3 goals kunnen houden. D. F. C. heeft behalve één mooi schot verder weinig te doen gehad.

Van D. F. C. was vooral de rechter wing goed. De referee had naar mij toescheen veel gelezen over ruw-spel. Iedere aanraking van spelers was free-kick waardoor het spel gedurig onderbroken werd wat de animo er nu juist niet inhield.

Door deze nederlaag zijn onze kansen op het kampioen-schap aanmerkelijk gedaald.

Om het nu nog te halen moeten we alles winnen. Quick, Celeritas en Volharding zijn zeker niet te slaan. De groote truc is D. F. C. in Dordt.

Onmogelijk is dit absoluut niet. Bedenken we verder dat D. F. C. behalve Volharding nog 2 keer Concordia moet ontmoeten. Het voornaamste is nu maar dat het

elftal de moed niet verliest. Als het er ooit op aangekomen is dan moet er nu doorgezet worden. Alles is nog niet verloren!

T. H.

Oordeel der pers,

overgenomen uit het N. v. d. D. van Donderdag 6 Febr. 1902.

De motie der Enschedésche Fabrikanten-vereeniging, waarbij zij verklaarde van oordeel te zijn, „dat eene ongevraagde tusschenkomst in arbeidsgeschillen meer kwaad dan goed doet,” en betreurt „de ontijdige inmenging in dezen zaak door Z. Exc. den Minister”, wordt door het Centrum geacht te zijn: met alle gezond verstand en rechtsbewustzijn vlakweg in strijd.

Dat is — zegt het blad — het oud-liberalistisch stand-punt, waarop de werkgever in zijn fabriek volstrekt heer en meester is, om van het bedrijf maar hooge winst te behalen, en waarop de arbeiders geen rechtssubjecten zijn, evengoed als de fabrikant zelf.

Dat is het standpunt, waarop de Staat alleen de rol van politie-agent heeft te vervullen, maar niet die van de al-gemeene welvaart naar vermogen te bevorderen, het maat-schappelijk kwaad te voorkomen, wanneer het nog verhinderd kan worden, en de zwakkeren te beschermen tegen over-matigen druk.

Het Centrum meent, dat de fabrikanten te Enschedé den steun van openbare meening en sympathie door eigen schuld thans hebben verbeurd en aan de arbeiders onbetwistbaar verzekerd.

Ook de Standaard kan het met de handelwijze der Enschedésche patroons niet vinden. Zij keuren, zegt het blad, de tusschenkomst af, omdat ze ongevraagd en ontijdig is.

Wat betreft het ongevraagd: het ligt voor de hand, dat de patroons, die meestal materieel de sterksten zijn, zelden of nooit tusschenkomst zullen vragen. En wat aangaat het ontijdig: wanneer is inmenging naar der heeren oordeel wel tijdig? Als zij die begeeren? Maar tusschenkomst of inmenging zijn immers tijdig, wanneer zij de bedoeling hebben den strijd te voorkomen. De Minister had de zaak toch niet een paar weken of maanden rustig moeten aanzien.

Wat kan er gebeuren? Toenemende verbittering met ongeregelde in het gevolg. Dan moet de regeering wel tusschenbeiden komen.

En nu weten we wel, dat het bewaren van orde iets gansch anders is dan het zich mengen in arbeidsaan-gelegenheden, doch wij kunnen het niet anders inzien, dan dat een regeering, die alleen maar op stok en sabel vertrouwt en haar taak er toe beperkt acht, om bij arbeids-geschillen te zorgen voor de orde op straat, heel wat lager staat dan eene, die beproeft een geschil van zoo ernstigen aard en van zoo groote gevolgen te voorkomen.

Nu de aangeboden bemiddeling is afgeslagen; nu door de patroonsvereeniging zulk een bemiddelingsvoorstel zelfs in 't algemeen is veroordeeld, zal daardoor het vertrouwen tusschen patroons en arbeiders niet worden versterkt en zullen de sociale verhoudingen er in Twente niet beter op worden.

* * *

Over een andere arbeiders-questie spreekt de Neder-lander zich uit.

In den strijd der diamantbewerkeren deed de vraag zich voor — naar zij opmerkt — of de aaneengesloten vakarbeiders zedelijk gerechtigd zijn te weigeren met hunne niet-aaneengesloten vakgenooten te arbeiden.

De Nederlander meent die vraag zonder twijfel beves-tigend te moeten beantwoorden.

Arbeidgevers en arbeidnemers, beiden hebben het recht door aaneensluiting, hun eigen belang te verzekeren. Indien nu een deel der arbeiders zich aan die organisatie onttrekt, en het andere deel de kosten en moeite, aan het gemeen-schappelijk optreden verbonden, laat dragen, dan handelt

het — behalve natuurlijk wanneer men tegen de bestaande organisaties bezwaren heeft — op gelijke wijs als zij, die zich onttrekken aan den krijgsdienst, en hen die hun plicht vervullen deswege berispen, maar intusschen zelf de voordeelen genieten, die aan de verdedigbaarheid van het land zijn verbonden.

Zij, die zich aan de behartiging van dat gemeenschappelijk belang onttrekken, kunnen er hun vakgenooten geen verwijt van maken, dat zij niet met hen in de zelfde plaats willen arbeiden. En de patroon, die hun dit, alsof het een onredelijke eisch ware, verwijt, handelt zelf niet redelijk.

Berichten en mededeelingen.

Mocht iemand tijd en lust hebben om een werkman in deze stad een of twee uur per week onderricht te geven in de vlakke meetkunst, zoo wordt hij uitgenoodigd daarvan mededeeling te doen aan **SNUIJF**, Oude Delft 30.

ADVERTENTIEN.

DE BOUWWERELD

Weekblad voor Theorie en Praktijk.

Onder Redactie van:

D. H. HAVERKAMP EN J. H. W. LELIMAN B. I.

Abonnement per jaar / 5,-.

De intekening is opengesteld bij den boekhandelaar J. WALTMAN Jr.

Oranje Limonade.

van het Delftsche Scheikundig Laboratorium is steeds voorhanden bij

J. J. G. BOERE,

Telefoonnummer 188. Hypolitusbuurt 2.

Bij den Boekhandelaar J. WALTMAN Jr., zijn voorhanden proefnummers van

DIE WOCHÉ,

Moderne Illustrierte Zeitschrift

Prijs per kwartaal f 2,50.

„ „ nummer f 0,20.

BLOEMENMAGAZIJN

S. BRUIGOM,

HOUTTUINEN.

Telefoon No. 6.

Speciaal in

FIJNE ZAALVERSIERING

BOUQUETTEN, KRANZEN ENZ.

Ingericht voor verzending.

Bij den Uitgever J. WALTMAN Jr. is verschenen:

BOUWSTIJLTYPEN

DOOR

J. H. W. LELIMAN, B. I.

Prijs f 1,90

en

Pract. oefeningen in Natuurkunde

voor a. s. Technologen.

Leidraad bij het Onderwijs aan de P. S.

DOOR

DR. M. DE HAAS.

Aflevering II. — Prijs f 1,25.

Bij den Boekhandelaar J. WALTMAN Jr. zijn voorhanden:

◆ ◆ ◆ ◆ E T S E N ◆ ◆ ◆ ◆

naar Oude en Nieuwe Meesters,

à / 0,50 per stuk,

en eene zeer groote collectie:

fraaie moderne SCHILDERIJ-LIJSTEN.

BLOEMLEZING

uit het mengelwerk van den Delftschen Studenten Almanak van 1876-1898.

SAMENGESTELD

door de Commissie tot Redactie van den Delftschen Studenten Almanak voor 1898.

Gebonden in linnen band, ruim 400 bladzijden.

Prijs f 2,50.

Uitgave van J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot 33